

Gestlased E. M. W. Viidus.

Wäite ülewaade haridusselti tööst.

(Eesti asundus Abdrjaf, Baskiirias.)

Kolm kuud haridusselti tööd. — **Asunikud astuvad pea kõik selti liikmeteks.** — **Seltis on asutatud seitsmeid.** — **Ilmub seinaleht.** — **Pan-nasse näitemängusid toime.** — **Tellitakse kirjandust.**

14. märtsil j. a. möödus kolm kuud Eesti haridusselti asutamise eest. Kolm kuud on Eesti Abdrjafi noored ja wanad waimiliselt endid selti laudu ühte kibunud ja ühisele nõul ja jõul kultuuri ja hariduse poole sammunud niipalju kui seda lubasid jõe, wõimaluste ja praktilise puudus.

Kuna selti asutamisel ainult 32 isikut endid selti liikmeteks kirjutasid, on jäänud praegu juba 53 asunikku, seega on kolme kuu jooksul 21 uut liiget juure tulnud. See näitab, kui suur poolehoid ja huvi walitseb selti vastu. Kuid seltis ei ole ainult uute liikmete juuretoomiseks kallal töötanud, waid ta on oma sisetööga suurte sammudega edasi läinud. Nii tuleb eelmiseks suuremaks teenuseks seltisoonide asutamist lugeda.

Selti suurenemise ja ta töö laiendamiseks on ka ta eesjooksu märksa tähtsust, mis ta loomulik on. Nii, näituseks, seits selti juhatus warem ainult 5 liikmest koos, nimelt järgmistest isikutest: ehmeks A. Giner, kirjatoimetaja A. Pitsen, kirjandusaja W. Saarts ja kontrollöörid P. Walgepää ja A. Võõne. Kuid nüüd, kolme seltisooni asutamisel, on juhatus loomulikult seltisoonide juhatajatega täiendatud, juhatusesse kuuluvad nüüd veel põllumajandusliku selti juhataja Z. Potapow, kirjanduse selti ju-

hataja E. Saarts ja näitepeetsoon juhataja A. Giner.

1. märtsist ilmub seinaleht „Wababuse Teataja“ nime all E. Saarti toimetusel. Leht ilmub iga 1 kord nädalas — iga puhkepäeval.

Kuid isikualise energiat on seltis näitemängude korraldamistega ääres näidanud. Nii on ta oma olemasoleva ajal 5 hinnalist näitepidu toime pannud, nendest üks wäljaspool oma küla. Üldine sisetulek üle 40 rubla.

Ka kirjandust ei ole seltis kahe filma wahel jätanud, waid sellestki wäikest summat, mis näitemängudega selti kasjaks on kogutud, on mitmesuguste raamatute (ka eestikeelsete) tellimise päale ohwerdatud ja päale selle tellitakse ajaleht „Bednota“ ja agronoomiline ajakiri.

Näitugune on üldisest joontest meie haridusselti „Wababuse“ kolmekuuline tegewus, mis mitte wäike pole olnud. Rahju ainult, et seltile „Edasi“ ei ilmu — jõud ei luba kõike korraga saada. Kui aga asunikud ka tulewikus sama agaralt osa wõtawad, siis loodame, et tulewikus seltist ja weel teisestki puudustest üle jääb.

Soomin selleks jõudu, energiat ja edu.

Reetor.

„Prohwetile“ tuleb suukorm vähe panna.

(Solmi kr., Bishwa kub.)

Kodujõja aastatel käis Eesti asundust mööda ümber usuija Anton Soltshausen kiriku mahusid korjamas ja jutlust pidamas, kus ta iga kord alla kriipsutas, et „wiimised ajad“ on käes, parandage meelt ja annetage rohkem, sest helbed andjad leiawad armu jumala ees.

Kui seelugufed „wiimased ajad“ tulid usuhullustajale Soltshausenile enesele, sest suurem osa asunikust seltisid ta ilma suurema jututa minema.

Nüüd hakkas ta „õnne“ katsuma Wene rahwa seas, käies Wene külastid mööda, laotades igasuguseid ärewaid kuulujuttusid laiali. Näit. 22. ja 23. märtsil pidas ta Solmi linna rahwakohutumaja eeskojas jutlust, kus ta kuulutas „maailma lõppu“ ja „hirmsat kohutapäewa“ ette, mis saawat tulema 1932 a., sest juba olewat ta „jumala abil“ püha piiblist teada saanud.

Waidugi, farnafed jutud tekitasid mõne wanaaede juures ärewust.

Walitus peab seda usuhullustajat ja rahwa petjat wastutusele wõtma.

Päältwaataja.

Ei jää maha.

(Karakora asundus, Krimmis.)

Meie asundus oli kultuurharidusliku tööd poolest maha jäänud. Aga nüüd, kui meile tuli uus kooliõpetaja, hakkasid kõik nooremad kultuur-hariduslikust tööst osa wõtma.

Siin puudub küll ruum pidude toimepanemiseks, kuid see ei takista neid, sest wõib maad eemal on Wene külas juured kooliruumid, kus nemad panewad pidusid toime.

On weel üks puudus, nimelt on näitegrupis wähe meesrahwa. Nõnda peawad naisrahwa meesrahwa osasid mängima. Pidupest osawõtmine on elaw.

Sähemal ajal tahetakse seltimaja ehitama hakata. Selles lubas küllarahwas kaasa aidata.

W. K.

Kas on raha weel saatmata?

(Solotaja Niwa, Kalatshinski kr., Omski kub.)

Meie „Mopri“ ring pani toime pidu-õhtu, mille sisetulek oli päale 10 rubla. See raha olewat weel edasisaatmata.

Kas siis tõesti on meie „Mopri“ ringi liikmed nii ükskõiksed ja ei hoolitse raha ärasaatmise eest.

Piduge meeles, et teie abi ootawad kodanlikes wangikongides waewlewad selti-mehed.

Winoel.

Noorte elu.

Komnoorsoo read laiendawad.

(Dsa wõtmise aktiivne.)

(Androwo-Goruschka asundus, Luuga kr., Leningradi kub.)

Kooli juures organiseeriti komnoorsoo ring. Ringis on 40% eestlast ja 60% wenelasi. Ring töötab kohaliku Eesti õpetaja juhatusel. Puudub tarwiline kirjandus. Komnoorsoo liikmed püüawad kirjandust muretseda juhuslikult kusi saawad, selleks walla organisatsioon abi pole annud. Ring töötab, referaate korraldades iga nädala puhkepäeval. Siamaale on osawõtmine liikmete poolt aktiivne. Referaate korraldawad liikmed järjekordset „Mina“.

Saralbane nähtus.

(Wolhowshino asundus, Duderwa kreisis, Leningradi kub.)

Puhkepäeval, 15. märtsil käis meil külalilisel Werhorutshje punase nurga näitering. Ranti ette näidend: „Kustas kosis Miskit“, mis launis fenasti õnnestas. Weiber, et programmis olid ka ilulugemised, mida aga ette ei kantud. Osawõtjaid oli kaunite hult kofu tulnud, enamasti noored, keda küll tants oma järeldustega enam huwitama näis, kui ettekanetatwad palad, sest igatsufega kuuldi neid ettekanete lõppu ootawat. Kuid sellepääle waatatama peab tähendama, et publikumis launis kord walitses, mis meie nurgas küll haruldane nähtus oli.

Piduline.

Ärkamad noored jatkawad tööd.

(Antonowka asundus, Luuga kreisis, Leningradi kub.)

Siin asunduses on palju noori, kuid kõik on ärahirmutatud wana inimestest ja usujadest.

Eene jõulu asutasid noored näiteringi mis alguses elawat tegewust waldas, kuid nüüd kipub soitu jääma. Ka ajalehe sõprade ring, mis pidi edulalt tööle astuma, pole wist ühtegi sõnumit toimetusele saatnud.

Asunduse kooliõpetaja pani noortele ette komnoorsoo ring asutada, sest siis wõime jõudsamalt hariduspõlul edasi jammuda. Baljud noored kofusid sellest ära, nii et nüüd ei julge koolimaja poole tulla, kuid ärkamad noored jatkawad tööd edasi.

Usuija Palsa mõju kardawad weel palju noori, nii näituseks aitas kord üks komnoorsoolane papil harmooniumi mängida.

Mina soowitaks Antonowka noortele usuijad jumalatele jätta, ise aga julgelt ja kindlalt tööle hakata ringides, et omegi kord ka teistele asundustele järele jõuaks.

Reiimees.

Kadugu jäädawalt wana kord.

(Pärnamäe asundus, Tootski kr., Leningradi kub.)

Oma küla elu tähele pannes luban enesele ühe märkuse teha. Meie wanad Eesti asunikud on aru saanud, et ühisus on jõud, ja selleks kogusid endid kofu ja ehitasid piima punkti, mis küll weel ei tööta, aga ilka enam on kui ei midagi. Hoopis teine lugu on noortega. Selle asemel, et wana-dest eesmärgi wõtta ja endid ühise lipu alla koguda ning sellega kultuur-haridust edendada, lõowad meie nooremad ilka weel wana wiisi järele „pillkari“ ja ei pane jeda nut elu oma ümber tähelegi, mis noortele praegusel ajal wõimalust pakub hääda ja kasulikkust tööd teha. Meil on oma lugemistuba ja punane nurg, aga meie noored kardawad jeda kui kofu ja suure wacwaga wõib neid kofu kofu korjata.

Eestweddajate puudusel töötab siin ainult näitering ja seegi wenekeelsete üheskoos ning Wene keeles. Aga loodame, et edaspidi asjad rohkem edenewad. Minu soow on, kadugu jäädawalt wana kord ja selle jätised.

Elagu uus noorjugu ja julgesti edasi punase leninismi lipu all.

Mitraljeja.

Naiseltsilised kõik spordiringis.

(Kontshi-Sawwa asundus, Krimmis.)

Asunduses töötab klubi juba 4—5 a. Ringidest puudus meil spordiring. Selle puuduse kõrvaldasid läinud juwel Leningradi seltiõnne õppurid. Nüüd on meil spordiring olemas. Alguses wõeti wähe osa, naiseltsilistest oli kuus kõige julgemat. Teised naerisid ja pilkasid „nii kuidas oskafid“. Aga nüüd 1925 aasta algul on nad kõik liikmeks kirjutanud ja tahawad näitelawal wäljaastuda. Aga et näitelawa on wäike, korraga kõike ei mahuta, siis tekkis alati wõitlus piduõhtudel, mil wälja tuleb astuda, ilka mina lähen ja mina lähen...!

W. K e d u a s.

„Säde“ ja ta ülesanded *).

Meie noored kirjaniidud ja noorte juhid linna on kõik oma tähelepanu pööranud ainult linna noorsoo juhtimise päale, nii otsekohele juhtimisele kui ka kirjanduses. See wähearwuline kirjandus, mis on ilmunud Eesti keeles ja isikarans noorte kirjuri „Säde“, on arusaadaw ja enam-wähem huwitaw linna noortele, kes suurem kirjastaja ja uue Eesti kirjakeelest arusaaja. „Ta on siuliselt tehne, ei paku mistit noortele“ kirjutab sm. Rammus omas kirjatükis („Edasi“ nr. 70, 27. märts. j. a.). See on tõsi ja jeda oleks „Säde“ kolleegium pidanud ennem tähele panema, muutes teda siuliselt. Iga noor maal on enam-wähem lugenud noorte kirjandust, kui mitte „Sädet“, siis „Noori Kommunaare“ jne., kuid on jäänud arusaanud liig wähe.

Kende siju ei huwita sugugi maa noort, sest ta ei leia jäänud mingisugust kirjeldust omaist elust ja olust. Sm. Rammus wabandab ennaft „paratamatusega“ ja loodab „Säde“ siju parandamises noorte päale, kes maal elawad ja töötawad. Kuid see lootus ei lähe wiipea täide, sest need, kellel oli tahtmine kirjutada noorte kirjuri maa elust — on eemale peletatud juba esimeste noorte kuurijade sijudega, mis ilmusid esimestel rewolutsiooni aastatel.

Ei ole tarwis tulewikus tagajada ilu-kirjanduslikust ja „uue Eesti“ keeles kaastööd, mis wähe arusaadawad ja huwitawad maanoortele. „Säde“ on tarwis tulewikus siju poolest muuta põhjalikult maanoorte elu-olu kirjeldajaks. Siis saab kaastööd maalt ja on huwitaw linna- ja maanoortele. Waat' selleks jõudu ja tahtmist.

Edo Anno.

Leningradi teated.

Walimised Leningradi nõukogusse.

10 päewa jooksul on Leningradi nõukogusse walimiste asjus peetud 601 walijate koosolekut. Walitud on 1.373 saadikut, nendest 929 W. K. P. liikmed, 92 komnoorsoolast ja 352 parteitut. Töölisti tööpungilt on walitud 973 ja naisterahwaid 249.

*) Mõtetwähutuse järjekorras.

Töölis-kirjasaatjate büroo

järjekordne koosolek peeti ära 30. märtsil. Pääwatallas oli üleoblastilise linna ja maa kirjasaatjate nõupidamise kofutustumine. W. K. P. kubomi Eesti seltisooni esitaja sm. Nirti aruandest selgus, et kirjasaatjate üleoblastilise nõupidamise eelarwe kinnitatud on. Üldse tuleks nõupidamisele maalt 49 kirjasaatjat, neist Leningradi kubermangust 32, Bishwa kubermangust 9 ja Nowgorobi kub. 8. Pääle maa kirjasaatjate wõitafid nõupidamisest osa ka linna kirjasaatjad.

Nõupidamine algas 30. aprillil ja lõpetas 2. mail. Seega awaneks maalt tulnud kirjasaatjatel wõimalus 1. mai meeleawaldustel Leningradis osa wõtta. 2. mai (laupäewa) õhtul oleks Haridusmajas ülelinnaline sisetöö, millest tegelastena osa wõtaksid kõik Leningradi jõud. Sisetöö läbiwiimist panna kub. harojakonna Eesti seltisooni hooletse, kes wastawa komisjoni peab looma kofide asutuse esitajatest, kes pidust tegeliselst osa wõtawad.

Edasi waadati läbi sm. Walge teadaanne Leningradi sõita soowimise juhtes. Büroo otsustas wõimaldada sm. Walge üleoblastilisele nõupidamisele tulekut, wõttes oma päale sõidutulu kaitmise.

Uuekuulised uulitsad.

Kommunaal majanduse osakond otjutas lõpulistult ümberhitada linna terwerida pää-uulitsaid: Mejhunarobnoi prospekt, Statsheti uulits, Kronwerski prospekt, Smolenski küla prospekt ja Rewa kalbaääri linna kesoja.

Sõitumise tarbeks jätakse selleks tarwilist kiveid wõi pakkudest riba, kuna maa osa wiitakse muruplatsi alla.

Sarnase ümberloomise kaudu wõime kofuhoida hulga kulusid sõidutee korrashoimisel. Pääle selle kergendab ja teeb odawamaks maaaluste ehituste kanalisatsiooni, weewärgi jne. remonti.

Näifama suur tähtsus on tal linna terwendamise asjas. Wäheneb tolmuhulk uulitsatel.

Teadaandmised progressiivse maksu kohta.

1. aprillist kuni 1. maini, kõik töölised ja teenijad, kes said poolastias oktoobriku — aprillini üle 1.400 rubla, peawad sisse andma teadaanded oma sisetulekute kohta. See kord ei anta neid mitte enam jaoskonna rahainspektoritele, aga otsekohele töökoha järele.

Kõik ülejäänud kodanikud on kohustatud teadaandeid andma ainult sel juhul, misel kui nende poole aasta sisetulek oli üle 500 rubla.

Taludhute ärafaotamine teatrites

Kunsttööliste ühijus otjutas äraeelata edaspidi korraldada teatri tuludhuteid. Ainult eriliselt juhtumistel wõib jeda kohalise teenijate komitee lubaga teha.

Tööliste elu.

Tehas „Krasnaja Sarja“.

Meil siin „Krasnaja Sarjas“ (endises Grifoni) wabrikus on töötamas kaunis rohkesti Eesti töölisi. Baljud neist on weel siin, kes töötasid juba wana „Kolja“ ajal, kus tuli tihti töölistel uulitsale tulla, et wõidelda tjaari wägiwalla vastu. Ka siit „Grifoni“ wabrikust on wälja tulnud jõud, kes ühijelt panid wärisema teiste wabrikute töölistega tjaari walitsuse, kuni ta wärisedes kukkus.

Baljud töttasid siis, kui hädaohu suur oli, wäerinnale, jättes tööpungid ja wõitlesid siis püssi ning kuulipildujatega oma põliste klassiwaenlaste vastu. Baljud langeid sel wäerinnal. Igawene mälestus olgu neile...!

Nüüd, kus kõik need isewalitsejad on wõidetud ja tööstus iga päewaga laieneb, on märgata ka tööliste arwu tõusu. Pääwal töötatafse pingi taga, õhtul klubides, haridusmajades, ringides, nii arendatafse ja wiitakse edasi töörahwa riigi ülesehitamist. Ja jeda täie õigusega, sõna tõsthes mõttes.

Wenemaa töölisetlaks on suure sammude edasi astunud, jeda pidi tunnistama ka meie wabriku endine omanik, kes wäljamaalt siin käis ja piisafilmi wabrikust lahtus, üteldes — jah! Teie wiite edasi

elu ja paremini, kui mina jeda omale ettefujutaba oskasin (meil pole tema ettefujutus tähtis, sest meie teame, et tal muud ütelda pole, kui ta wabrikut tagasi tahtis saada, kas wõi rendi näol, ja ei saanud) sest tööstus käib paremini weel kui minu ajal. Need sõnad pidid küll waluga wana kapitalisti rinnust tulema. Kuid meil pole tähtis kapitalistide walu, waid enesete, f. o. töölise walu, mida oleme püüdnud neilt aastajade jooksul.

Erksamad töölised ka meie wabrikus saavad sellest aru ja püüawad lahki rabeleda sellest wana püüdnud ja wõitawad ühistöödlikkusest tegewusest, nagu Almal tähendatud, oia. Kuid on ka neid, kes nagu ei suudaks sellest weel aru saada — et iga äraarajatud aeg on kuritegu enese ja ühistöödliku wastu, päälegi weel siis, kui see waba aeg terwiit mürgitawad wedelik juures mõõda saadetakse. Selle wastu tuleb wõidelda. Aktiivsed ühistöödlikud tegewusest osawõtjad peawad passiwseid olluseid omaga kaasa tõmbama. Siis kaowad need pahed, mis praegu meie wabrikus passiwsele töötajale on wõitnud.

See uimane olet tuleb enesest maharaputada ja koondada endid ringide ümber, mis meil töötawad Peterburi-Wiiburipoole klubis ja Haridusmajas. Tööd jää jatkub meie arendamises kõigile.

Need esimesed sammud ajalehe „Edasi“ tellimiste päale on rõõmustawad. Kuid need on alles esimesed astmed, siit tuleb edasi minna nii, et iga töölise perekonna päale käits ära ajaleht „Edasi“. Linna töölised ei tohi omaist liitlastest talupojast maha jääda.

Lõpuks wõib ütelda, et tõuge on ka meie wabrikus antud ja meie ajame nüüd kõik tegewusse. Selle kuu päale tõistime „Edasi“ tellijate arvu 2000% ja siit püüame edasi minna.

Kirjasaatja.

Teadus ja tehnika.

Meie maakera liikumine ilmaruumis.

Ilmaruumi uurimise ajaloo arenemise päale on kõige suuremat mõju avaldanud kaks nime: Egiptuse õpetlane — astronoom Ptolomeus, kes elas meie ajast arwamiste teisel aastajal ja Nikolai Kopernikus Poola õpetlane — munk, kes suri 1543 a. Esimene lõi kindla süsteemi ilmaruumi waatlemisel, mille kehtkohaks on meie maakera ning mille ümber keerlewad päike, planeedid ja tähed. Waatamata Ptolomeuse põhimõteteliste esimeste päale, oli see siiski esimeseks katseks koondada kogu ilmaruumi järjekindlas süsteemi, mis allub üldiste maailma loomiste seadustele. 1000 aastat päale jeda purskatas, ehk õigemini ehitas Kopernikus Ptolomeuse süsteemi ümber, seades kehtkohaks päikese ja pani meie maakera päikese ümber liikuma. Läbiwõttes jarnast teadusliku revolutsiooni ei osustanud Kopernikus anda päikesele liikumise iseloomu. Tema arwamise järele on päikene liikumata, ainult planeedid liiguvad tema ümber.

Praegune teadus õpetab wastupidi. Liikumata ilmakehaid ilmaruumis ei ole olemas.

Maailm see on liikumine ja liikumine on maailma elu. Mitte ükski maailmakeha ei wõi olla apsoluutse rahus. Kuid jeda õpetada Kopernikus ei wõinud, sest ei olnud weel teada midagi lähemat tähtede ja planeetide. Wõib arwata, et see ei läinudki kogu tema usu ilmaruudega. Kopernikus oli kõigepäält munk ja selleks ka jäi. Ufu waatekohalt ehitas tema ka oma maailma süsteemi, tehes kõiki selleks, et lepitada jeda kiriku õpetusega. Ei ole ju tema süü, et Giordano Bruno mäsaw hing astronoomi Galilei meelekindlus Kopernikuse waleõpetuse tühjaks tunnistasid. Kui Kopernikus seadis maailma kehtkohaks päikese, siis Giordano Bruno andis temale liikumise.

Ei wõi mitte ilma imestuseta waadelda jeda geeniaalselt itaallast. Julge Kopernikuse õpetuse kaitseja, et maakera liigub ümber päikese, õpetas Bruno niisama, et päike on juur täht ilmaruumis ja meie hiilgawad tähed on niisama teised päikesed, mida piirawad meie nägemata planeedid. Kõndel planeetidel peab walitsema elu, mis ei jää

maha meie arenenud elust maakeral. Maakera ei ole mitte maailma kehtkoht, nagu kirjeldas õpetas, waid tähine liiwaterrakene suures ilmaruumis. Päike ei seis mitte liikumata ilmaruumis, waid liigub tähtede keskel, kaasa tõmmates rida tema ümber keerlewaid planeete.

Bruno mõsaw hing sai hukka tuleriida, kuhu teda kirjeldas. Alalugu jutustab, et karm kohtuõhtus ei olnud mitte ainult wäljakutsutud Bruno õpetusega ilmaruumist, waid seepärast, et tema kahtles ka selles, et jumala poeg on jündinud neitsist. Bruno põletatud kehataht sai tuulest laiali kantud, kuid mõte päikese liikumise jäi järele.

Esimesena tegi katset jeda õpetust järeleuurida kuulus Inglise astronoom W. Herschel. Jälgime tema mõtteid. Kujutame enesetele ette, et meie wiibime suure metja lagendikul. Kauge maa tagant liitwad selle metja puud meie silma ees üldiseks mustaks jooneks. Kui meie lähene metjale, siis märkame, et wiimane hakkab kaadama ja eraldub ütsikuteks puudeks. Lähenedes weel rohkem, märkame meie ka puude wahet. Mida lähemale läheme, jeda laiemaks weniwad puude wahed. Meie jõudime juba metja, puud nagu liiguks meist kaugemale, andes meile teed, et jälle meile järele kogu wajuda. Nõnda läheme meie terwe metja läbi ja jõuame teisele poole metja lagendikule. Mida enam kaugemale läheme, märkame nagu läheneks meile mets ikka ligemale, et siis jälle üheks jooneks kokkujulada. Midagi sellejarnast peab juhtuma ka taewas päikese liikumise tagajärjel. Sinna kuhu liigub meie päikene ühes planeetidega wõime tähele panna tähtede eraldumist. Sellest taewapunkti, kus päike kaugemale löheb, peawad tähed aegamööda läheneda ja lõpuks julawad üheks walguse koguks.

Mõlemate punktide äramääramiseks oli tarwis tundma õppida tähtede liikumise sihti, uurides selleks 36 enam heledamat tähte, sai W. Herschel kätte päikese liikumise sihi lähenevise koha. Punkt, mille poole liigub meie päikene, asub Hertulefi tähtedefogus tähe ligil, mis tuntud „Lambiidi“ nime all. Oma uurimised awaldas Herschel 1783 a. Sellest ajast päale tegid rida teisi astronoomide katseid laialiste andmetega lahendada jeda küsimust.

„Apeksi“ kindlaksmääramiseks (päikese liikumise sihi punkti) oli neil tarwitada mitte kümmed tähed (nagu Herscheli), waid mitmed tuhanded. Kõik need järeleuurimised jõudsid otusele, et päikese liikumise punkt asub Hertulefi tähtedefogus. Astronoomi L. Bossi uuemate määruste järele asub päikese „Apeksi“ Liira ja Hertulefi tähtedefogu piiril nõrga walgusega „Ri“, tähtedefogu „Liira“ lähedal.

Wiimajal ajal, et kindlaks määrata päikese „Apeksi“, wõeti tarwitusele erilised tähtede liikumise tundmaõppimise abinõud.

See abinõu annab wõimaluse kindlaks määrata ja mõõta päikese liikumise kiirust ilmaruumis. Rembelli kindlaks tegemise järele on päikese kiiruse liikumine ilmaruumis 19—20 kilomeetrit sekundis. Kui kiirelt meie päikene ka ei liiguts, ühes temaga ka kõik planeedid, lähed tarwis mitmed tuhanded aastad, et tähtede waade taewas hakkaks end märgatawast muutuma, nii kauge on maawahe tähtede wahel.

Misjulgune jõud sunnib päikest ilmaruumis liikuma?

Mitmed korrad on astronoomide keskel tekkinud arwamised, et päikene ise ka liigub teatud keskpunkti ümber. Näidati isegi ühe taewalaotuse punkti päale, kus jarnane kehtkoht pidi olema. Kuid need arwamised lasewad kahelda. Uuemad uurimised tõendawad, et päikese liikumise tee ilmaruumis on sirgjooneline.

Nõnda siis, jõud, mis sunnib meie päikest liikuma ühes planeetidega ilmaruumis, jääb mõistatuseks ja arusaamatuks.

Elu teistwsest.

Kultuuri jaawatused on meile wäärtuslikud niivõrd, kuiwõrd nemad juurendawad elumõnustusi ja kõige päält kõige wäärtuslikumat — elu — ennast. Sellepärast on huwitas wõrrela elu minewitus ja nüüd. Altoodud andmed on wõetud Ameerika allikatest, mis jää awaldatud wiimastel aastatel.

Keskmine elu pikkus Indias on juba kauemat aega olnud — umbes 25 aastat. Euroopas on wiimase 350 aasta jooksul kesk-

mine elupikkus suurenenud pea kahelkordseks. See on nähtawasti wiimaste aastajade teaduse ja tehnika saawutuste tagajärg. Jeda näitawad lähemalt järgmised arwad: 17. ja 18. aastajal suurenes keskmine eluea pikkus Euroopa rahwaste keskel kummagil aastajal 4 aasta wõrra, 19. aastajal esimesel poolel suurenes see 9 aasta wõrra ja teisel poolel — 17 aasta wõrra. Sakjamaal, kus arstiteadus ja terwishoid kõige kõrgemal järjel, suurenes eluea pikkus 19. aastajal teisel poolel 27 aasta wõrra.

Wiimaste awaldatud andmete järele on Ameerika Ühisriikides keskmine eluea pikkus meesrahwastel — 55,23 aastat, naisterahwastel — 57,41. New-Yorgis on keskmine eluea pikkus 50 aasta eest jarnane, et kui see seni jarnajeks oleks jäänud, siis oleks 1923 aastal surinud 185.737 inimest, kuna jää tõeliseks juri ainult 69.452 inimest.

Kirjawastused.

R—rg, Afanasjewski. Misparast puudub koolitöölise ja koolitöölise ning klubi wahel ühine keel. Näidake lähidlat ära, mida selle korraldamises teha tuleb.

Nurmekundelane. Teie sõnumi Riili ja teiste toetamise asjus saatisime W. R. P. keskkomitee Eesti sekkooni.

Teadaanded.

Kolmapäewal, 1. aprillil j. a. on Harmaja kirjandusringi koosolek. Kutsutakse osa wõtma kõiki ringliikmeid tegewuse tähtsuse tõttu. Alguks kell 8 õhtul.

Reedel, 3. aprillil j. a. korraldatakse Harmajas ühis- etendust: „Sm. Wostomi wabriku tööstus“. Seletust annab wabriku direktor sm. Sijfer. Alguks punkt kell 8 õhtul. Sisseminek 10 kop.

Pühapäewal, 5. apr. j. a. on Harmaja klubi liikmete üldkoosolek. Päewakord: 1) Weerandaasta aruanne. 2) 1. mai ja Kingisepa mälestuspäewa ettevalmistamine. 3) Mittesugused küsimused. Järgmine kõigil liikmetel, eraldi ringide tegelastel, tarwiline. Alguks k. 2 päewal. Juhatus.

Täna 1. aprillil kell 4 päewal „Edasi“ toimetuse ruumides on „Ede“ kolleegiumi istang.

Almuda tuleb sm. Riibil, Rähnil, Kulil, Rannapool, S. Pällil.

Wast. toimetaja S. Rammus.

Reiknädal, 1. aprillil, kell 7 õhtul on Bet.-Wiib. poole Eesti tööliste klubis ülelinnalise naiskõori haritus Lastemaja toetuspidu läbiwõimiseks.

Korraldab komisjon.

Haridusmaja teatri harituste järjekord.

Kolmapäewal, 1. aprillil kell 8 „Kasfijaht“.

Kelja päewal, 2. aprillil kell 9 „Arimehed“.

(Palutakse kõiki endiseid tegelasi ilmuda, nimelt sm.: Rabin, Waas, Room, Ralmus, Wurt, Wägi, Stein, Katalsepp, Koel, Ungermann).

Reedel, 3. aprillil kell 8 „Kasfijaht“ (pääproov) Wast. instruktor-organisator.

Pet.-Wiib. poole Eesti tööliste klubi ringide haritused:

Reiknädal, 1. aprillil kell 8 õhtul „Riivi“ 2. waatus.

Reedel, 3. aprillil „Riivi“ 1. 2. ja 3. waatus (wiimane proov).

Lau päewal, 4. aprillil „Riivi“ mäng.

Täna teatrises:

Atadeem. riiklik operi ja baleti teater „Дон-Кихот“

Atadeemiline riiklik drama teater „Ревизор“

Atadeemil. riiklik wäike operi teater „Авантюрист“

Riiklik juur draamateater „Заговор Императрицы“

Teater „Юных Зрителей“ „Комек-Горбунок“.

Wanane teater. „Мы сами“

Muusikaline komöödia „Фаросита“

Wastfash „8-ая жена Сидея Борода“

Wastutaw toimetaja: A. Trenseldt.

Wäljandaja: Eesti Kirjastuse Ühisus

Gilane börse:

Reiknädal	toetus	tsberio
aprillil	101	
maiks	6 kuu p.	101 1/2
juuniks	3	100
juuniks	6	100
juuniks	6	98 1/2
Raeksterlingid	9 rbl.	28 kop.
Dollariid	1 rbl.	94 1/2
1. wõidulaen	3	27

Sm. W. Kingisepa nimeline Eesti tööliste Haridusmaja.

Lau päewal, 4. aprillil j. a.

Moorte pidu

Estawa: 1. Rõne, sm. Rammus.

2. Deklamatsioon, sport, muusika.

3. Näitemäng: „Arimehed“.

Lõpuks mängud. Puhtpildide koor!

50 protj. fideletulekust läheb lastemaja muusikafoori toetus.

Piletite hinnad 1 rbl. kuni 30 kop.

Alguks kell 8 õhtul.

Pühapäewal, 5. aprillil j. a.

Teatri-õhtu.

Esitendusel:

„Kasfijaht“

E. Rojenowi naljamäng 3 waat.

Näitejuht R. Seljat.

Alguks kell 8 õht. Lõpuks mängud.

Sm. W. Kingisepa nimeline Eesti tööliste Haridusmaja.

Reiknädal, 1. apr. j. a.

Esimese astme

marksiit-leninismi ringi

järjekordne istang.

Alguks kell 8 õhtul.

Päewakorras:

Rominterni sekkoonide enam-

istamine. Aruandja sm. Wol-

wadre.

Istangule wõitwad ilmuda päale

ringi liikmete ka kõik parteilased.

W. R. P. Leningr. kubomi agit-prop.

osakonna Eesti sekkoon.

Wärwimise töötojas.

(Cr. Красное Село, Бат. ж. д.) tehtakse korraldust paremate wäljamaa wärwidega wärwimise. samuti ka wanutamise, presšimise ja defatseerimise tööl. Tööde wastuwõtjad on järgmistes jaamadest: cr. Володино, — R. Reijen; cr. Кикерино — E. Peterjon; cr. Елизаветино — P. Kooz.

Wõstiga wõib saada järgmise aadressi all: cr. Красное Село, мельница Лути, в красильную.

Wil. welsker-ümmeand

G. R. Wiltun - Kolpatowa uendas wastuwõtmist: nõuanded ja abi raskejalgetele, junnitajatele, naistehaigused. Kella 10. homm. kuni kella 7 õht. Troitskaja 11, krt. 7. Sissekäik paaraduffest.

Dr. Grünberg

Wõstani (end. Snamensk.) uul. nr. 2, 25. Dttobri prosp. nurgal, telef. 562-37 — Wastuwõtte iga päew kella 9—12 h. m. a kella 4—8 õhtul; naistehaigustele eraldi.

Praegusa arstimisabinõud.

Sifilis (914) ja tripper (terawaf. ja krooniline).

Enguorgaanide igatülgne arstimine.

Grihaigemaja,

Rõemise, naistehaiguste, sünnitamis- ja lastehaiguste, kurgu-, kõrwa-, nina- ja hingehaiguste.

Sifilis (606—914), tripper.

Wastuwõtte tunnind erialadel hom. t. 9 kuni õh. t. 9 3. Juuli (end. Sadomaja) uul. nr. 42, Gennoi nurgal. Tel. 163-31 ja 163-32.

Wastuwõtte tunnind erialadel hom. t. 9 kuni õh. t. 9 3. Juuli (end. Sadomaja) uul. nr. 42, Gennoi nurgal. Tel. 163-31 ja 163-32.

Wastuwõtte tunnind erialadel hom. t. 9 kuni õh. t. 9 3. Juuli (end. Sadomaja) uul. nr. 42, Gennoi nurgal. Tel. 163-31 ja 163-32.

Wastuwõtte tunnind erialadel hom. t. 9 kuni õh. t. 9 3. Juuli (end. Sadomaja) uul. nr. 42, Gennoi nurgal. Tel. 163-31 ja 163-32.

Wastuwõtte tunnind erialadel hom. t. 9 kuni õh. t. 9 3. Juuli (end. Sadomaja) uul. nr. 42, Gennoi nurgal. Tel. 163-31 ja 163-32.